

Sygn. akt I CSK 1945/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości "[...]" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w L.

przeciwko J. G.

o wydanie rzeczy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 listopada 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt I AGa 9/20,

**1) odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w punktach: I (pierwszym) - w zakresie oddalającym w pozostałym zakresie powództwo o wydanie skrzyniopalet - oraz II (drugim) zaskarżonego wyroku;**

**2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej w pozostałej części;**

**3) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia, w tym skargi kasacyjnej, jest występowanie interesu prawnego podmiotu skarżącego w kwestionowaniu orzeczenia, od którego

środek zaskarżenia został wniesiony. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravamen*), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego (zob.m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasadę prawną - z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 lipca 2021 r., I CSK 170/21, nie publ., z 24 czerwca 2021 r., III CSK 52/21, nie publ., z 16 kwietnia 2021 r., I CSK 484/20, nie publ., z 3 listopada 2020 r., V CSK 198/20, nie publ., z 14 lipca 2020 r., I CSK 625/19, nie publ. i z 15 maja 2020 r., II CSK 205/19, nie publ.). Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej z powołaniem się na art. 398<sup>6</sup> § 2 i 3 k.p.c.

Pozwany J. G. zaskarżył skargą kasacyjną w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 25 lutego 2021 r. Z sentencji zaskarżonego orzeczenia wynika jednak, że rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I w zakresie oddalającym w pozostałym zakresie powództwo o wydanie skrzyniopalet jest dla niego korzystne. Pozwany nie ma więc interesu prawnego w kwestionowaniu tego rozstrzygnięcia. W związku z tym skarga kasacyjna w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I - w zakresie oddalającym w pozostałym zakresie powództwo o wydanie skrzyniopalet - podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Skarga kasacyjna podlega odrzuceniu także w zakresie, w jakim dotyczyła ona rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 25 lutego 2021 r. o odrzuceniu apelacji pozwanego w zakresie dotyczącym zaskarżenia punktów II i III wyroku Sąd Okręgowego w Lublinie z 3 kwietnia 2019 r. (sygn. akt IX GC 37817). Zaskarżenie skargą kasacyjną stosownego rozstrzygnięcia, będącego ze względu na przedmiot rozstrzygnięcia postanowieniem, mimo zawarcia go w wyroku sądu drugiej instancji, nie jest dopuszczalne. Zgodnie bowiem z art. 394<sup>2</sup> § 1 k.p.c. postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji podlega zaskarżeniu zażaleniem kierowanym do innego składu orzekającego sądu drugiej instancji, a skargę kasacyjną - zgodnie z art. 398<sup>1</sup> § 1 k.p.c. – można wnieść od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Określone w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 25 lutego 2021 r. pozwany J. G. oparł wniosek o jej przyjęcie na przesłankach określonych przez art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c.

Z akt sprawy wynika, że pozew został wniesiony w dniu 17 października 2016 r. (data stempla pocztowego – k. 85) już po ogłoszeniu postanowieniem Sadu Rejonowego w Radomiu postanowienia z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt V GU 9/14 upadłości „[...]” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. z możliwością zawarcia układu, które to postanowienie zostało zmienione postanowieniem Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt V GUp 21/15 w ten sposób, że ogłoszenie o upadłości wyżej wymienionej Spółki z możliwością zawarcia układu zmieniono na ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego. Jednocześnie tym samym postanowieniem z 22 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w Radomiu odwołał zarządcę w osobie M. R. i wyznaczył tę sama osobę na syndyka masy upadłości (zob. kopia postanowienia Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt V GUp 21/15 – k. 198).

Z dniem 1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r., poz. 978, dalej: „p.r.”), która w art. 428 pkt 1 przewidywała zmianę ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2015 r., poz. 233, dalej: „p.u.n.”) w ten sposób, że tytuł tej

ustawy otrzymał brzmienie: „Prawo upadłościowe” (dalej: „p.u.”). Jednocześnie art. 449 ustawy p.u. stanowił, że w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy (p.r.) wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, a więc przepisy p.u.n. Treść powołanych w skardze przepisów art. 144 i 161 była taka sama przed, jak i po zmianie nazwy ustawy prawo upadłościowe i naprawcze na prawo upadłościowe. Nie budzi wątpliwości prawidłowe założenie skarżącego, że upadła spółka zachowuje swoją podmiotowość prawną w trakcie trwania upadłości oraz że w tym czasie w zależności od rodzaju postępowania upadłościowego po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu (w razie ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego), o czym stanowi art. 144 ust. 1 p.u. (wcześniej p.u.n.). Wówczas postępowania, o których mowa w tym przepisie, syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym (art. 144 ust. 2 p.u.). Przepis ten zakłada bezwzględne podstawienie syndyka w miejsce upadłego w postępowaniach sądowych, co dotyczy zarówno postępowań wszczętych przed ogłoszeniem upadłości, jak i postępowań wszczętych po ogłoszeniu upadłości. Upadły pozostaje jednak nadal stroną tych postępowań w znaczeniu materialnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2007 r., III CSK 275/06, nie publ.).

W razie ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu przed dniem 1 stycznia 2016 r. art. 76 ust. 1 p.u.n. stanowił, że w postępowaniu upadłościowym z możliwością zawarcia układu zarząd mieniem wchodzącym w skład masy upadłości sprawuje upadły pod nadzorem nadzorcy sądowego, chyba że sąd ustanowił zarządcę. Bliżej zakres jego uprawnień i obowiązków zarządcy określały przepisy art. 182-184 p.u.n. W sprawach dotyczących zarządu zarządca mógł pozywać i być pozwany. Działał wówczas w imieniu własnym i był zaliczany do tej samej grupy zastępców pośrednich co syndyk masy upadłości. Artykuł 139 ust. 1 p.u.n. stanowił bowiem, że jeżeli upadły pozbawiony został prawa zarządu masą upadłości, postępowania sądowe dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez zarządcę. Postępowania te zarządca prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.

Skarga nie zawiera przekonujących argumentów na rzecz uznania, że w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu drugiej instancji zaskarżonym skargą kasacyjną doszło do naruszenia wskazanych z skardze kasacyjnej przepisów art. 144 ust. 1 i 2 oraz art. 161 ust. 1 p.u., co spowodowało nieważność postępowania. Treść pozwu odczytana łącznie z treścią pełnomocnictwa z 10 maja 2016 r. (k.12) - podpisanego przez zarządcę, w którym wskazano, że udziela go zarządca - mogła uzasadniać wniosek Sądu, że postępowanie zostało wszczęte przez zarządcę działającego na rzecz upadłej spółki, lecz w imieniu własnym. Wykładnia każdego dokumentu musi uwzględniać jego całość, a nie opierać się na dosłownych, poszczególnych ich fragmentach. W trakcie postępowania sądowego doszło do zmiany sposobu prowadzenia upadłości wobec „[...]” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. z układowej na likwidacyjną w następstwie czego doszło do podstawienia procesowego po stronie powodowej w ten sposób, że w miejsce dotychczasowej strony powodowej wszedł syndyk masy upadłości upadłej Spółki, co znalazło jednoznaczny wyraz w czynnościach zarówno tego syndyka, jak również w czynnościach Sądu pierwszej instancji. W szczególności w piśmie z 12 lipca 2017 r. (k. 197) syndyk masy upadłości oświadczył, że w związku ze zmianą sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego wstępuje do postępowania sądowego, prowadzonego pod sygn. akt IX GC 255/17 i załącza kopie postanowienia Sądu Rejonowego w Radomiu z 22 marca 2017 r., sygn. akt V GUp 21/15. Natomiast na rozprawie w dniu 14 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie ogłosił postanowienie o zawieszeniu postępowania i jego podjęciu z udziałem syndyka M. R. (k. 200), a nie z udziałem upadłej spółki. W punkcie trzecim postanowienia tego Sądu wydanego na tej samej rozprawie (k. 201) wskazano, że o terminie należy powiadomić pozwanego, któremu doręczyć „oświadczenie syndyka o wstąpieniu do niniejszego postępowania”. Jak wynika z treści postanowienia o zawieszeniu postępowania z 14 lipca 2017 r. (k. 202), Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. – a więc na podstawie prawnej odpowiedniej dla zawieszenia postępowania dotyczącego masy upadłości – i zawiadomił syndyka M. R. o toczącym się postępowaniu i wezwał go do udziału w sprawie. Kolejne

pełnomocnictwo procesowe z 13 lipca 2017 r. (k. 233) zostało udzielone przez syndyka masy upadłości „w imieniu własnym i na rzecz „[...]” spółka ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w L.. Ze względu na powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny miał podstawy do uznania, że stroną postępowania był zarządca a następnie syndyk masy upadłości, a nie spółka będąca w tej upadłości. Treść pism strony powodowej składanych w toku postępowania uzasadnia wniosek, że w niektórych z nich wskazano upadłą Spółkę w charakterze materialnoprawnej strony tego postępowania, toczącego się z zarządcą i syndykiem masy upadłości. Tylko ubocznie dodać należy, że nawet przy hipotecznym założeniu, że sprawę, która dotyczyła masy upadłości zainicjowała upadła spółka, to naruszenie art. 196 § 1 i 2, art. 198 § 1 k.p.c. oraz art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. przez wezwanie do udziału w sprawie syndyka masy upadłości tej Spółki należałoby kwalifikować jedynie jako uchybienie procesowe mogące mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a nie jako nieważność postępowania, skoro celem przepisów art. 196 i 198 k.p.c. jest przekształcenie procesowe, w wyniku którego do sprawy może przystąpić w charakterze powoda (art. 196 k.p.c.) albo przystępuje w charakterze pozwanego (art. 198 k.p.c.) osoba, która powinna wystąpić w sprawie w tym charakterze, co niewątpliwie w sprawie nastąpiło skoro ostatecznie orzeczenia Sądów w obu instancjach zostały wydane w stosunku do Syndyka masy upadłości „[...]” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w L..

Z tych przyczyn nie można uznać, aby przyjęcie skargi kasacyjnej było uzasadnione przyczynami wskazanymi przez pozwanego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z przyczyny nieważności postępowania albo zagadnieniami prawnymi związanymi z wyżej omawianymi okolicznościami sprawy. Zgodnie bowiem z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o

zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Takich argumentów nie zawiera skarga kasacyjna w zakresie sformułowanych w niej zagadnień prawnych na tle stosowania przepisów art. 144 ust. 1 i 2 p.u., art. 161 ust. 1 p.u., art. 174 k.p.c., art. 196 § 1 i 2, art. 198 § 1 k.p.c. i art. 350 § 1 k.p.c., ale także art. 327 ust. 1 p.u.

Skarga kasacyjna nie jest także oczywiście uzasadniona. Wskazana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, nie publ.). Tych elementów nie wykazał skarżący, który oczywistą zasadność skargi wiąże z zarzutem naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że zarzut naruszenia tych przepisów może stanowić uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej z art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. tylko wtedy, gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji nie zawiera wszystkich elementów

w stopniu uniemożliwiającym przeprowadzenie kontroli kasacyjnej przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1994, nr 4, poz. 83, wyrok z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00, nie publ. oraz z dnia 27 czerwca 2007 r., II CSK 122/07, nie publ.). Taka sytuacja nie ma miejsca w sprawie. Co jednak istotniejsze powołane wyżej przepisy nie zostały powołane w podstawach skargi kasacyjnej, co uniemożliwia badanie ich naruszenia w postępowaniu kasacyjnym. Kognicja Sądu Najwyższego w tym postępowaniu jest bowiem ograniczona m.in. podstawami skargi kasacyjnej (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.). Wskazanie określonych przepisów w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zwalnia strony od obowiązku ich powołania w ramach odpowiedniej podstawy skargi kasacyjnej przez sformułowanie zarzutu ich naruszenia.

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania z innych przyczyn niż wskazano to w skardze kasacyjnej, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.). W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 99, 391 § 1 i 398<sup>21</sup> k.p.c. oraz przepisów § 15 ust. 1 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. z 2018 r., poz. 265).

[as  
a]